

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

A1 TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ

UZUN TEZİ

GRİ GÖZLÜ ŞÖVALYE

Rehber Öğretmen: Arzu ÜNAL

Öğrencinin Adı: Zeynep

Öğrencinin Soyadı: OLGUN

Öğrencinin Numarası: D1129-0105

Sözcük Sayısı: 3.883

Araştırma Sorusu: Mehmet Eroğlu'nun "Yarım Kalan Yürüyüş" adlı yapıtında, odak figür Korkut'un "kahramanlık" ideali, neden-sonuç ilişkisi bağlamında hangi açılardan ele alınmıştır?

ÖZ (ABSTRACT)

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı, Türkçe A1 dersi kapsamında hazırlanan bu tez çalışmasında Mehmet Eroğlu'nun cesaret, acı, kahramanlık ve üstünlük kavramlarının odak figür Korkut Laçın aracılığıyla aktarıldığı "Yarım Kalan Yürüyüş" isimli yapıtı incelenmiştir. Yapıtta odak figürün yarattığı "kahramanlık ideali" kavramı, bu idealin gelişimi ve yarattığı sonuçlar olarak ele alınmıştır. Bu kapsamda tezin ilk bölümünde kahramanlık idealinin ortaya çıkışı "geçmiş öğesine" bağlanmış, yetimhane uzamının üzerinde durulmuş, Korkut'un büyüme döneminde yaşadığı zorluklar irdelenmiştir. İkinci bölümde ise, odak figürün geçmişte yaşadığı travmaların birey üzerindeki duygusal ve davranışsal etkileri korku, acı ve yalnızlık başlıkları altında incelenmiştir. Üçüncü bölümde kahramanlık idealinin sonuçları insan ilişkileri yönünden ele alınmış, "otorite kavramı", "arkadaşları" ve "kadınlar" ile olan ilişkileri ayrı ayrı incelenmiş ve bu ilişkilerin "kahramanlık ideali"nden ne derece etkilendiği üzerinde durulmuştur. Tezin son bölümünde ise, Korkut'un iç sorgulamaları ve "insan olduğu" gerçekliğine ulaşması, Cengiz Bey ile yaşadığı diyalog ve lise yıllarında felsefe dersinde yazdığı deneme aracılığıyla açıklanmıştır. Tezin sonunda, Korkut'un "kahramanlık ideali"nin yapıt boyunca yaşamında iz bırakan her olay üzerinde etkileri olduğu sonucuna varılmıştır.

Sözcük Sayısı: 165

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. GELİŞME	2
2.1. Uzak Geçmişin Geleceğe Etkisi	2
2.1.1. Yetim Olmanın Korkut Üzerindeki Etkileri	2
2.1.2. Korkut'un Ayşe ile İlişkisi	2
2.1.3. Kanarya İmgesinin Odak Figürle İlişkisi	4
2.2. Tinsel Değerlerin İnsan Yaşamına Yansımaları	5
2.2.1. Korku	5
2.2.2. Acı	6
2.2.3. Yalnızlık	7
2.2.4. Kahramanlık İdeali	9
2.3. Kahramanlık İdealinin İnsan İlişkilerine Etkisi	10
2.3.1. Başkaldırı	10
2.3.2. Gençlik Yıllarında Korkut'a Duyulan Hayranlık	11
2.3.3. Korkut'un Kadınlarla İlişkileri	12
2.4. Kahramanlık İdealinin Sorgulanması ve Kendini Bulma	13
3. SONUÇ	15
4. KAYNAKÇA	17

Araştırma Sorusu: Mehmet Eroğlu'nun "Yarım Kalan Yürüyüş" adlı yapıtında, odak figür Korkut'un "kahramanlık" ideali, neden-sonuç ilişkisi bağlamında hangi açılardan ele alınmıştır?

1. GİRİŞ

"(...) insan yaratılışının gölgeli alanlarında boy atan temaları yazıyorum"

Mehmet Eroğlu

Mehmet Eroğlu'nun "Yarım Kalan Yürüyüş" adlı yapıtı, yazarın bahsettiği "gölgeli alanlarda boy atan" temalar olarak nitelendirilebilecek; yalnızlık, korku ve üstünlük kavramlarının incelendiği bir yapıttır. Yazar bu kavramları Korkut Laçın adlı odak figür aracılığıyla işlemiş, birey üzerinden somutlaştırmıştır. Bu yapıtta bireyin iç dünyası monologlarla derinlikli bir şekilde yansıtılmış, "insan olma" kavramı sorgulanmıştır. 21 Temmuz 1983 tarihinden itibaren sadece bir haftalık zaman diliminin etrafında kurgulanan yapıtta, Korkut'un geçmişinin yansıtıldığı olay örgüsü geriye dönüş tekniğiyle oluşturulmuştur.

Yazar, kurguyu birinci kişi, üçüncü kişi ve tanrısal anlatımlarla güçlendirmiş, olayların bir kısmı yan figürlerin karakolda uzamında verdikleri ifadelerle aktarılmıştır. Yapıtta sıklıkla "kahraman" ve "kurtarıcı" gibi leitmotivelerden yararlanılmış, böylece Korkut'un etrafındaki insanları koruma ve kurtarma çabası ile geliştirdiği "kahramanlık ideali" ve yaşamının bu ideal üzerine kurulu olduğu vurgulanmıştır. Bu ideal, çocukluğunda gelişmiş; bireyin toplum ve çevresindekilerle olan ilişkisinin temelini oluşturmuştur. Böylece, tezde incelenecek olan neden-sonuç ilişkisi ortaya çıkmıştır. Bireyin geçmişinin, kişiliğinin yaratılmasına etkisi ve bu kişiliğin insanlarla ilişkilerini yapılandırması Korkut Laçın karakteri aracılığıyla işlenmiştir. Yapıtın sonunda ise, Korkut'un yaşadığı iç sorgulamalar, Cengiz Bey ile yaşadığı diyalog ve lise yıllarında felsefe dersinde yazdığı bir deneme aracılığıyla aktarılmış ve kendini bir "şövalye" kabul eden ana karakter, "insan" olduğu gerçeğine ulaşmıştır.

---

¹EROĞLU, Mehmet. Resmi Sayfası. 3 Aralık 2013
< <http://www.mehmeteroglu.info/mehmet01.htm> >

2. GELİŞME

2.1. Uzak Geçmişin Geleceğe Etkisi

Geçmiş ögesi, yapıtlarda odak figürlerin benliklerinin ve geleceklerinin şekillenmesinde önemli bir yere sahiptir. Mehmet Eroğlu'nun "Yarım Kalan Yürüyüş" yapıtında odak figür Korkut Laçın'ın geleceği ile kişiliğini, geçmişinde yaşadığı travmalar şekillendirmiş ve "kahramanlık idealinin" , bir başka deyişle "başkaları için kendini feda etmek pahasına onları koruması gerektiği" düşüncesi ortaya çıkmıştır.

2.1.1. Yetim Olmanın Korkut Üzerindeki Etkileri

Yapıtın odak figürü Korkut Laçın, **"yetimhane uzamında"** büyümüş bir karakterdir. Büyüme çağında ve yetişkinliğinde yaşadığı birçok sorun Korkut'un yetim olmasına bağlanmaktadır. Yapıt boyunca, her ne kadar yetimhaneye iki yaşındayken geldiği söylene de bir kere olsun annesi veya babasından söz edilmez, neredeyse hayata yalnız gelmiş gibi betimlenir. Aynı zamanda, aile yerine koyabileceği herhangi bir akrabası da yoktur. Bir aile geçmişinden yoksunluğu, yalnızlığının başlangıcı sayılabilir. Yaşamında iki temel figürün -anne ve baba- olmaması, aslında bu kişiler tarafından sağlanmış olması gereken şefkat ve sevgi gibi temel duyguların eksikliğine neden olmuştur. Yetimhanede yetişmiş ve herhangi bir aileye evlatlık verilmemiş olması da Korkut'un uzun yıllar boyunca duygusal açıdan kimseye bağlanmamasında etkilidir. Çocukluğunu tek başına geçirmiş olması, insanlarla olan iletişimini, "yakınlık" ve "samimiyet" duygularının gelişimini etkilemiştir. Bununla beraber, otorite boşluğu nedeniyle yaşlılarına göre çok daha baştanımsız bir çocuk olarak yetiştiği için, yetimhane veya okul müdürü gibi otoriteyi temsil eden figürlerle çatışmalar yaşamıştır.

2.1.2. Korkut'un Ayşe ile İlişkisi

Yetimhane yıllarında, Korkut'u en çok etkileyen yan figür, Ayşe'dir. Yapıtta çoğunlukla "küçük kız" olarak geçen Ayşe, yetimhaneye Korkut altı yaşındayken gelmiş ve yaklaşık iki yıl sonra da evlat edinildiği için yetimhaneden ayrılmıştır. **Ayşe, Korkut'un "başkası için cezalandırılmayı göze aldığı" ve korumaya çalıştığı ilk kişidir.** Yetimhaneye getirilişinin daha ilk gününden yetimhane müdürüne karşı

başkaldırışı o anda Korkut'un ilgisini çekmiştir. Yetimhanedekiler tarafından sıklıkla "küçük kız" olarak adlandırılması, "küçük" sıfatı aracılığıyla onun çaresizliğine yapılan bir vurgudur. "Öteki çocukların bile acıyacağı kadar küçük ve çaresiz" olması ise odak figürü küçük kızı korumaya itmiştir. Özellikle, Ayşe'nin otoriteye karşı tepkili olması, ancak yaşından dolayı bu tepkiyi göstermekte yetersiz kalması Korkut'un otorite tanımaz yapısıyla uyuşmakta, onu küçük kıza ilgi göstermeye teşvik etmektedir. **O, çocuk yaşından itibaren kendini saran "yalnızlık kabuğundan" bu küçük kız sayesinde çıkmış, hayatını ona adamıştır.** Korkut'un yetimhane müdürünün "*O kız kuyuya atla dese atlayacak mısın?*" (EROĞLU,59) sorusuna yiyeceği tokadı göze alarak "Evet!" demesi, yetim olmasından kaynaklanan sevgi ve bağlılık boşluğunu Ayşe ile doldurma isteğiyle ilgilidir.

Yapıtta üzerinde durulan bir diğer nokta ise, yetimhane uzamında yaşadığı dönemde; Korkut'un sadece altı yaşındayken küçük bir kız çocuğu için kendini tehlikeye atmasıdır. "*Altı yaşına bastığında yuvaya küçük bir kız gelmiş; o kız için kendinden büyüklerle kavga etmeye, onun yüzünden cezalandırılmaya başlamış.*" (EROĞLU, 163). Bir anne modeline sahip olmaması onun ihtiyacı olan sevgi bağına küçük bir kız çocuğu ile kurmasına yol açmış ancak bu bağ saplantı derecesine ulaşmıştır. Ayşe için kendi hayatından vazgeçmeye hazır oluşu, Korkut'un sevgi ve bağlılığa ne kadar gereksinimi olduğunu da göstermektedir. Korkut, kendinden uzaklaştıkça Ayşe'ye yaklaşır; sahip olmadığı güven duygusunu, Ayşe aracılığıyla tamamlamaya çalışmaktadır. Zamanla Ayşe'ye saplantılı bir şekilde bağlanması, "*Aşağıda yetimhanenin kurşuniliğine karışmamış tek şey, o küçük kızdı.*" (EROĞLU, 58) diyerek betimlemesiyle de anlam kazanmaktadır. Onun "yaşayan tek canlı" Korkutmuş gibi bakan gözleri ve diğer çocuklardan farklı bir şekilde Korkut'a muhtaç tavrı, odak figürü Ayşe'ye daha da yakınlaştırmıştır. Ayşe'nin evlat edinilip yetimhaneden ayrılması sonucu Korkut'un yaşadığı şok ve çaresizlik de pek şaşırtıcı değildir. Bu durumun sonucunda odak figür dört gün boyunca bahçedeki ağacın tepesine saklanmış ve inmesi istendiğinde ise kendini ağacın altındaki kuyuya baş aşağı atmıştır. Her ne kadar bu davranış yapıtta bir cesaret örneği olarak görülse de bir sonraki bölümlerde ortaya çıkacak olan "intihar eğilimiyle" ilgilidir.

Saplantılı bir bağlılık olmasına rağmen, Ayşe'nin varlığı Korkut'ta birtakım insani değerlerin oluşmasını sağlamıştır ki bunların en başında yaşamının ilerleyen safhalarında da onu etkileyecek olan ve **çaresizi koruma** duygusu gelir. Bununla beraber yaşamı boyunca arayacağı "sevgiyi" de hissetmiştir. Bir başka ayrıntı ise, huzursuz ve rahatsız edici ortamlarda Ayşe'nin Korkut için bir sığınak olmasıdır. Onu en son sekiz yaşındayken görmüş olmasına rağmen, kendini birçok durumda Ayşe'nin düşüncesi ile avutmuştur. Küçük kız onun için güven verici bir düşünce, bir simge haline gelmiştir. Odak figürün kanaryalar ile olan bağı da bu durumu somutlaştırmaktadır.

2.1.3. Kanarya İmgesinin Odak Figürle İlişkisi

Yapıtın daha ilk bölümlerinden itibaren figürlerin itirafları içinde "kanaryalar" leitemotiveiyle karşılaşılır. "*Kanaryaları dinleyen biri! Düşünün, yalnızca kanaryaları dinliyormuş.*" (EROĞLU, 7), yapıttaki birçok figür, odak figürün kanaryalarla olan ilişkisini garipsemektedir. Doğum günü partisinde Ferzanlar'ın evine gizlice girip sırf gürültüden rahatsız oldukları için kanaryaların yerini değiştirmiş, hapisane döneminde de kanarya beslemiştir. Korkut'un kanaryalar ile olan ilişkisi yetimhane uzamındaki günlerine dayanmaktadır.

"(...) müdürün hücre olarak kullandığı o dar, derin taş kuyudan, yukarıya öten kanaryalara çaldığın o ıslık hala kulaklarımda.

"Cesur çocuktun," diyor ihtiyar. "O kuyudaki karanlıktan hiç korkmazdın."

"Kanaryalar var." Evet, bu sözlerle cevap vermiştim korkup korkmadığımı soran o küçük kıza. Şaşırmıştı. Kanaryaların ötüşlerinin korkuyu nasıl dağıttığını, karanlığı nasıl aydınlattığını bir türlü anlayamamıştı." (EROĞLU, 60).

Küçük kızın evlat edinilişinden sonra ağacın tepesine tırmanması da kendini ağaçtaki kanaryalarla özdeşleştirmesinden kaynaklanır. Bununla beraber, yatılı okul yıllarında ona "yalnız karga" lakabı takılmıştır; çünkü sıklıkla ağacın altına oturup kanarya sesi

çıkartmıştır *"Eğer gözünüz kapalıysa O'nu bir kanaryadan ayırt edemezsiniz."* (EROĞLU, 65)

Korkut'un, kanaryalara duyduğu ilgi ve küçük kız arasındaki bağ, kanaryalara Ayşe ismini vermesi ile örneklendirilebilir; fakat onun kanaryalarla özdeşleşmesi sadece bunlarla sınırlı değildir. Kanaryalar, laboratuvarlarda veya madenlerde sıkça yararlanılan bir kuştur; herhangi bir gaz kaçağı olduğunda kısa sürede öldükleri için bir tür **alarm sistemi** olarak kullanılır. Korkut da kendini, başkalarının zarar görmemesine adanmış bir "kahramandır", onları kurtarmak için kendi hayatını tehlikeye atmaktadır. Malzeme çalmak için girdikleri kimya laboratuvarında çıkan yangında, adı Ayşe olan kanaryayı kurtarmak için laboratuvardan kaçanlardan geride kalmış ve orada izinsiz bulunduğu için yakalanmıştır. Bunun gibi birçok örnekten, Korkut ve kanaryalar arasındaki ilişki anlaşılabilir, kanaryalar korkuyu yok eder onun için, **kahramanlık yapmaya adanmış hayatında kendi gibi oldukları için kanaryalara yakınlık duyar.**

Korkut, yaşadığı yetimhaneye gelen küçük kıza karşı kendisinin yetim olması nedeniyle sahip olduğu sevgi ve bağlılık boşluğunu doldurarak saplantılı bir bağımlılık geliştirmiş, kendini onu korumaya adanmıştır. Küçük kızın yetimhaneden ayrılması onu büyük bir boşluğa düşürmüş, insanlarda bulamadığı sıcaklığı kanaryalarda bulmuş, onlarla avunmuş, kendini onlarla özdeşleşmiştir. Korkut Laçın'ın bu dönem boyunca yaşadıkları, gelecekteki birçok alışkanlık ve eylemine zemin hazırlamıştır.

2.2. Tinsel Değerlerin İnsan Yaşamına Yansımaları

Korkut, yapının birçok bölümünde çevresindeki insanlar tarafından korkusuz ve cesur olarak betimlenmektedir; oysa onun kahramanlık idealinin parçası olan korkusuzluğu ve cesareti yüzeysel bir gösteriştir, onun geçmişinden getirdiği psikolojik problemlerin sonucunda ortaya çıkan olgulardır.

2.2.1. Korku

Korku hissetmemek, hiçbir insan için normal bir durum değildir. Korkut'un, çocukluğunda yetimhane hayatının getirdiği sorunlar nedeniyle pek çok kez korku hissetmesini gerektiren durumlar olmasına rağmen, yapının birçok yerinde onun hiçbir

şeyden korkmadığı dile getirilmiştir. Yapıtta odak figürün bu duyguyu hissetmiyor oluşu birtakım nedenlere bağlanabilir. Bunlardan biri, çocukluğunda yaşadığı psikolojik sarsıntılar nedeniyle heyecan ve korku gibi uç duyguların ayırımına varamamasıdır. **Yaşadığı korkular o kadar abartılıdır ki, bir süre sonra bu duyguları sınıflandıramamıştır, başka bir deyişle, korkması beklenen durumlarda nasıl davranması gerektiğini bilememekte ve umulmadık fiziksel tepkiler vermektedir.** Kaygılanması veya korku duyması gereken durumlarda odak figür beklenen bir davranış sergilemektense yüksek sesle kahkaha atmaya ve gülmeye başlamaktadır. Böylece, içindeki yoğun duyguyu dışa vurabilmektedir. *"Gülmüşsün Türko, duymuşlar."* (EROĞLU, 256)

Kurguda korku ve kaygı gibi durumlarda Korkut'un gülerek tepki vermesi büyük önem taşımaktadır. Onun bu alışkanlığı veya davranışı, yapıttaki "yarım kalan yürüyüşü" oluşturan ana unsurdur. Hasta olan Raul'ü öldürürken gülmüş, Raul'ün bunu öğrenen arkadaşları da Korkut'u öldürmeye karar vermiştir. Yarım kalan yürüyüş de, bar ile liman arasında bulunan ve odak figürün bıçaklandığı uzam olan yola yapılan bir göndermedir. Onun kahkaha atması aslında yapıtın ana sorunsallarından biri olan "yürüyüşü" oluşturur.

Korkut'un olaylar veya yaşadığı durumlarda normal kabul edilen tepkiler vermiyor olmasına bir başka neden ise kendi duygularının farkına varamadığı bir benlik yitimi yaşıyor olmasıdır. Odak figürün duygularını yaşayamayışı, bu kimlik sorunundan da kaynaklanmaktadır. Kendisine acı verdiğini düşündüğü duyguları engellemiş, o duygular yerine başka çağrışımlar koymuştur; kanaryalar da bu çağrışımlardan biridir. Kanarya düşüncesi onu korktuğu zamanlarda rahatlatmaktadır. Odak figürün adının **Korkut** olması ve korku hissetmeyen biri olarak betimlenmesi de bu kavrama yapılan bir vurgudur. *" Çok garip, yüzünüz ne kadar ifadesiz. Ne acının, ne öfkenin izin var."* (EROĞLU, 150) tümcesi de diğer figürlerin onunla ilgili düşüncelerini yansıtmaktadır.

2.2.2. Acı

Ana karakterin yaşadığı bu sorunlar, geçmişte yaşadığı travmatik olaylardan kaynaklanmaktadır. Geçmişe ait kötü anıları peşini bırakmadığından; o da anıların yarattığı acıları baskılamaya çalışmaktadır. Yaşadığı zihinsel acılardan daha güçlü bir

his ile yaşadıklarını örtmek istemektedir ve fiziksel acı duymak bu işlevi yerine getirdiği için onu rahatlatmaktadır. **Korkut, bir anlamda acıya bağımlıdır.** Kendini kaybetmiş ve bilinçsiz durumdayken acı, yaşıyor oluşunun bir belirtisidir, ona var oluşunu hatırlatır. Bu acıdan -zihinsel ya da fiziksel acı- kopamamaktadır.

"O, acıya zincirlenmişti. Bakın, kurtulmak, unutmaya çalışmak, bunlar son derece insani tepkilerdi. Ama Korkut kurtulmaya çalışmadı, acıdan kopamadı. Eğer unutabilseydi, geçmişe arkasını dönebilseydi, sonuç böyle olmayacaktı. Unutmadı, ya da unutamadı. O'na bu fırsat verildiği halde yapamadı. Seçimi, acının üzerine kurulu bir hayattı dersem pek yanlış olmaz." (EROĞLU, 162).

Korkut, tüm yalnızlığının içinde sadece anılar ve anların getirdiği acıyla yaşamaktadır. Acı, onun sahip olduğu tek şeydir ve onu başkasının elinden alması imkânsızdır. Bu nedenle, onun acı çekmekten vazgeçmesi mümkün değildir. **Acıdan vazgeçmek yerine, onu istemekte, onu kucaklamaktadır.** Korkut uzaklaşmak istemediği geçmişin sıkıntılarına katlanabilmek için kendini fiziksel olarak cezalandırma yoluna gider ancak birçok alt amacı maskeleyen cesareti fiziksel acıyı hissetmesini de önlemektedir.

2.2.3. Yalnızlık

Korkut'un yaşadığı tinsel acı, onu sonsuz bir yalnızlığa sürüklemiştir. *"Belki O'na erişebilmemizi sağlayacak geçit o kuyuya atlamasıyla o gün kapandı."* (EROĞLU, 164)

Yapıtta yalnızlık ve Korkut'un yalnızlığı farklı figürler tarafından okuyucuya çeşitli şekillerde aktarılmıştır:

"Senin tükenmek bilmeyen, lanet bir yalnızlığın var. (...) Deniz kadar büyük bir yalnızlık." (EROĞLU, 119). Yapıtın yan figürlerinden biri olan Dehler de onun yalnızlığını fark eden kişilerden biridir. Özellikle Korkut'la denizcilik yaptığı sırada tanıştığı için onun yalnızlığını **deniz kadar büyük** şeklinde betimlemiştir. Yazar,

Korkut'un denizcilik yapmasını, onun yalnız ve bağımsız olmasına bağlamaktadır. Bir evi olmayışı, durmadan farklı coğrafyaları gezmesi; onun özgürlüğünü olduğu kadar, kendini beli bir uzama ait hissetmeyişini de açıklar.

"*Sizin altıncı duygunuz gerçekten yalnızlık.*" (EROĞLU, 150) Korkut, Lerzan'ın ona söylediği bu ifadeyi bir başkasından duymuş olabileceğini tahmin ettiğini belirtir, anlaşılmaktadır ki, **altıncı duygun yalnızlık** kalıbı onun hakkında birçok kişi tarafından kullanılmıştır. Yazar, onun bu ruhsal durumunun çevresine yansıdığını, tanıdıkları tarafından benimsendiğini anlatmaktadır.

"*Evet Korkut'u asla yenemezsiniz, çünkü yenilmek bir şeyler kaybetmektir. Oysa O'nun yalnızlığından başka kaybedecek hiçbir şeyi yoktu.*" (EROĞLU, 152) Korkut'un kaybedecek tek şeyinin yalnız olduğu ifadesi, onun sonsuz korkusuzluğu ve cesareti ile de ilişkilidir.

"O'nun tamamıyla sahip olduğu tek şey acıydı ve sevgiyle arasına hep bu girdi. Sonuç: Ulaşılamayan bir yalnızlık. O'na duygusuz derler; bunun nedeni çoğu kişinin O'nun içindeki tortunun kalınlığını, geçirimsizliğini ve gücünü anlayamamasındandır. Cesaretinin, korkusuzluğunun kaynağı da bence buydu." (EROĞLU, 163)

Yalnızlığın başka olgular için temel kaynak olması ifadesi yapıtta daha sonra da tekrarlanmaktadır.

Korkut ise "*Yalnızlık! (...) Özgürlüğün kendisidir.*" (EROĞLU, 154) demektedir. Yalnızlık sahip olduğu tek gerçekliktir, bu nedenle onu özgürlük olarak görür. **Onun özgürlüğü bir denizse, deniz kadar özgürdür, denizciliği seçmesinin de nedeni budur.**

Yapıtta Korkut'un yalnızlığına cesareten bir kabuk ördüğü belirtilmektedir. "*Biliyor musunuz, aslında o komplekslerini, yalnızlığını hep cesaretle maskelemeye çalıştı.*" (EROĞLU, 280). Yapıtta birçok yan figür Korkut'un sonsuz cesaretinden söz eder

ancak onun için cesaret sadece yiğitlik veya dayanıklılık değildir, davranışlarıyla bunu belli etmektedir. Küçük bir çocuğun bir kuyuya baş aşağı atılması normal değildir, bu eğer cesaret ile açıklanacaksa bile oldukça uç bir eylemdir. Elini sobaya koyması gibi hayatını tehlikeye atan davranışlar da cesaret ile açıklanamamaktadır. Korkut'un "cesaret" algısındaki bu sıra dışı davranışlar, onun kendini kanıtlama arzusundan kaynaklanmamaktadır. Bu davranışlarının nedeni farklıdır.

2.2.4. Kahramanlık İdeali

Yalnızlık ve kaybedecek hiçbir şeyin olmayışı cesaret ve korkusuzluğa, bu iki etken de kahramanlık idealinin ortaya çıkışına neden olmuştur; ancak cesaret ve korkusuzluk bu kahramanlığı oluşturan ruhsal durumların sadece görünen kısmıdır. *"Bazı psikologlar cesaretin, ki cesaret bir anlamda insanın hayatını sürekli tehlikeye atmasıdır, özünde intihar dürtüsü olduğuna inanırlar."* (EROĞLU, 164). **Korkut'un cesaretinin kahramanlığının altında yatan temel neden, "intihar arzusudur"**. Odak figür, geçmişinde yaşadıklarından bilinçsiz bir şekilde kendini öldürerek kurtulmayı amaçlamıştır. Bunun ilk girişimi, Ayşe'nin yetimhaneden ayrılmasından kısa bir süre sonra kuyuya atlayışıyla gerçekleşmiştir. Yapıtın devamında karşımıza çıkan soba olayında da acı çekme ve ölme isteği ön plandadır. Korkut'un öldürüleceğini bile bile Portekizlilerle karşılaşması, onun ve yan karakterlerin bahsettiği gibi korkusuzluk veya cesareten kaynaklanmamaktadır, o başına ne geleceğini bile bile ve ölümü kabullenmiş bir şekilde çıkmıştır kapıdan.

Kahramanlığın temelinde yatan bu duyguların özü, **her kahramanın sonunda öldüğü gerçeğidir**. Kahramanlar kendilerini başkaları için feda etmekte, olmayan borçlar ödemektedirler. Korkut da kendini kahraman ve kurtarıcı yerine koymuştur, bilinçaltı günün birinde bu yolda ölmeyi ummaktadır. İntihar isteğinin tek sebebi küçük kızın gidişi olarak bile kabul edilebilir. Sahip olduğu tek şeyin yalnızlığı olduğu yaşamında gerçekten bağlandığı insan Ayşe'dir. Onun hayatından çıkması, geride sadece acı bırakması, Korkut'un yaşamdan vazgeçmesine neden olmuştur. Kuyuya atlamış olması bir tesadüf veya ani bir davranış değil, üzerinde düşünülmüş bir eylemdir. Kuyudan çıktıktan sonra da hayata bir anlam vermeye çalışmış, hayatı sorgulamıştır. Bu sorgulamanın sonunda **kurtuluşun "kurtarmak" olduğuna** karar

vermiştir. İntihar isteği de bu kahramanlığın temelidir, *"Kurtarıcılık her türlü soylu açıklamasının ötesinde bireysel planda kendinden vaz geçme, hayatını feda etme isteği değil midir?"* (EROĞLU, 164). Bu kurtarıcılık, onu çevresinde aşağılanmış ve kötü durumda olanları korumaya ve kollamaya itmiştir.

2.3. Kahramanlık İdealinin İnsan İlişkilerine Etkisi

Bireyin iç dünyasındaki çalkantıların ve sonucunda oluşan kahramanlık idealinin çevresiyle olan ilişkilerine yansımaması imkânsızdır. Korkut'un insanlarla ilişkisinde de bu idealin etkileri ve yansımaları görülmektedir.

2.3.1. Başkaldırı

Odak figürün başkaldırışı ve otorite kabullenmez tavırları özellikle yetimhane yıllarından başlayarak tüm eğitim hayatı boyunca otorite -ki otorite genellikle okul müdürleri olmuştur- ile başının derde girmesine neden olmuştur. Onun bu direnme ve karşı çıkma isteği, yetimhane yıllarında ortaya çıkmıştır. *"Müdür neden tokat attı? Belki de "evet" dediğim için (...) Direnmek, karşı koymak: o gün, o tokatla öğretildi bana."* (EROĞLU, 59) Bu olay sonunda, otoriteye direnmeye, otoriteyi küçümsemeye başlamıştır Korkut. *"Belleğimde Müdür'le ilgili tek iz var: Yürürken peşinden sürüklediği topal bacağı."* (EROĞLU, 13) Müdür her ne kadar saygı duyulması, itaat edilmesi gereken bir durum olarak öğretilmiş olsa da Müdür'ün başkalarına aşağılayıcı şekilde davranması Korkut'u o aşağılananları koruma isteğine yönlendirmiştir. Bu nedenle, onun eksikliklerini, kusurlarını dışa vurmuştur. Müdür'ün küçük kıza olumsuz davranması sonucu ona *"Topal!"* diye bağırması, küçük kıza Müdür'ün eksikliklerini ortaya çıkartarak koruma, Müdür'ü aşağılama isteğidir. Aynı zamanda ortaokul ve lise yıllarında da Başmuavin de sırf öğrencilerin gözünü korkutmak için ceza verdiğinde Korkut *"Başmuavin'e bakıp güldü ve birden elini ateş gibi yanan sobanın üstüne koydu."* (EROĞLU, 64) Bu davranışıyla başmuavinin herkesin önünde ona durması için yalvarmasını ve cezayı kaldırmasını sağlamıştır. Korkut, otorite gibi üstün durumda olan ve başkalarına eziyet eden kişilerin eksikliklerini ortaya çıkartıp onları güç duruma sokarak, ezilen ve aşağılananları korumak istemiştir.

2.3.2. Gençlik Yıllarında Korkut'a Duyulan Hayranlık

Elini sobaya koyması, kuyuya atlaması ve çevresindekileri koruması, arkadaşları tarafından hayranlıkla karşılanmasına neden olmuştur. Onlar için, Korkut'un idealleri değil, sadece "yapmış olması" önemlidir. *"Önemli olan atlamasıydı, anlıyor musunuz, atlaması. Gerisinin ne önemi var?"* (EROĞLU, 64). Arkadaşı Mesut, çocukluk yıllarında etrafındakileri Korkut'a olan hayranlığını *"Ona tapardık."* (EROĞLU, 64) diyerek açıklamaktadır. Korkut aynı zamanda onları durmadan korumakta ve gözetmektedir. *"Aslında hepimizi korurdu. (...) Onun yanında hepimiz korunmuş hissederdik, önemli olan buydu."* (EROĞLU, 65). Onu bir şövalye gibi gören arkadaşları, neredeyse tüm eksikliklerini ve kusurlarını göz ardı ederek Korkut'a hayranlık duymuştur, sadece Asım onun tarafından kurtarılmayı kendine yedirememiştir. Asım, Korkut'un hareketlerine ve ideallerine körü körüne inanmamaktadır:

"(...)Efsane adam, kahraman, kurtarıcı gibi... Ama o sadece bir tacirdi: Korku taciri. (...) Çünkü o bize, korkunun yenilebileceğini, geçiciliğini kanıtladı. (...) korkuyla istediği gibi oynayabiliyordu. İşte o rolle bize cesaret sattı." (EROĞLU, 152)

Asım, Korkut'un insanları kurtararak kendi borçlandırdığını, kendi korkusuzluğunu kullanarak başkalarının korkularını küçümsediğini söylemektedir. Bu durum, bilinçli bir şekilde olmasa bile, Korkut'un hareketleri sonucu ortaya çıkmış ve Asım tarafından fark edilmiştir. Korkut'un kendini kurtararak "küçümsediğini" düşünür Asım, ona borçlu kalmak istememektedir. Bu durum, bir süre sonra Korkut tarafından da anlaşılmıştır. Arkadaşlarının kendisinden nefret ettiklerini düşünmektedir. *"Onlara korkaklıklarını hatırlattığım için."* (EROĞLU, 30). Bir zamanlar Korkut'a karşı hissettikleri çocukça bir hayranlık iken, onun tarafından küçümsendiklerini hisseden arkadaşları ona teker teker sırt çevirmiştir.

2.3.3. Korkut'un Kadınlarla İlişkileri

Ezileni koruma duygusu, Korkut'un kadınlar ile olan ilişkisini de etkilemiştir. Hayatı boyunca ilgi gösterdiği birçok kadının ortak özelliği, mutsuz, güçsüz ve yalnız olmalarıdır. Korkut onları korumak istemiştir.

Yapıtta geçen kadınlardan biri olan Ferzan "sevgi yoksunluğu" çekmektedir. Ablası Lerzan ise uzun süren sevgisiz bir birliktelik yaşamıştır. Korkut, ikisini de korumak istemiş, ona ilgi duymamasına rağmen Ferzan'a iyi davranmış, Lerzan'ı Sedat'a geri getirmiştir.

Küçük kız, Maggie ve Aslı'nın annesi ise Korkut'un tamamıyla acıma duyarak sevgi beslediği figürlerdir. "*Soğukta kalmış kedi gibi üşüyen*" olarak tasvir ettiği küçük kıza acımaktadır, onun acizliği ile yetimhane şartlarıyla başa çıkmaya çalışmasına destek olmuş, onu korumuştur. Aslı'nın annesi ise "*Yalnızdım, çok yalnızdım.*", *demmişti koluna dokununca. "Sen; hiç olmazsa beni anlıyor musun?" Anlıyordum. "Birileri bana iyi davranmalı."* (EROĞLU, 172) yalnızdır ve Korkut onu bu yalnızlıktan kurtarmaya çalışmış, onu küçük kıızı kaybetmesiyle kaybettiği sevginin yerine koymak istemiştir. Maggie ise "değersiz ve kimsenin aldatmadığı bir nesne" olarak görmektedir kendini. Korkut, daha iyi hissetmesi için ona aşık olduğu yalanını söylemiş, onun için her şeyi yapabileceğini kanıtlamak içinse kuyuya atlamıştır. Sadece mutsuz hisseden bir kadını değerli hissettirebilmek için kendi hayatını tehlikeye atmıştır.

Korkut'un bu davranışlarının nedeni tüm bu kadınların acı çekiyor olmasıdır, Lerzan için "*Acı çekiyor. Maggie gibi, o küçük kız gibi...*" (EROĞLU, 241) demıştır. Kadınlar da bir süre sonra gördükleri ilginin çaresizliklerinden olduğunu anlamışlardır. "*(...) o kuyunun başında onun yerine bir köpeğe rastlamış olsam bile kurtarmak için aynı şeyi yapacağımdan emin olduğunu söyledi.*" (EROĞLU, 202).

Korkut'un kadınlarla olan ilişkilerindeki temel yönlendirici, onun kahramanlık içgüdü, kurtarıcılık alışkanlığıdır. Yapıtta Asım "*Onu seven, ona ilgi duyan bütün kadınlara uğursuzluk getirmiştir.*" (EROĞLU, 274) der, oysa o her zaman sorunları olan, uğursuz kadınlar ile birlikte olmuştur.

Kahramanlık ideali ve kurtarıcılık Korkut'un tüm yaşamında insanlarla olan ilişkilerini etkilemiş, insanları kendine hayran bıraktığı kadar onları uzaklaştırmış, kendini sevdirdiği kadar nefret de ettirmiştir.

2.4. Kahramanlık İdealinin Sorgulanması ve Kendini Bulma

Korkut, lise yıllarında, felsefe dersi için bir kompozisyon yazmış ve bu yazısında aslında kendi oluşturduğu kahramanlık idealini açıklamıştır. Tüm çabasının çıkış noktası "varoluşunu anlamlı kılacak" bir açıklama bulma isteğidir. Korkut, *"Salt bir insan olmak, milyarlarca benzeri olan bir yaratığın kaderini paylaşmaktan daha dehşet verici ne olabilir ki?"* (EROĞLU, 254) diye yazmıştır. Buradan, onun farklı olmak, üstün olmak isteğini; metnin başındaki "kendimi küçümsüyorum" ifadesinden de, daha onu bu noktaya getirecek amacı bulamadığı anlaşılmaktadır. Kendini küçümsemektedir çünkü tekdüzelikten kurtulmanın bir yolunu bulamadığını düşünmektedir. Dahı olmadığını anladığından beri kendini küçümsediğini ifade eder, ondaki bu aşağılık kompleksinin temeli yetimhane yıllarına kadar dayandırılabilir. Onun tüm çabası, aşağılık ve tekdüze bulunduğu bu "insan" güruhundan farklı olmak, yaşamda bir dahi olmadığı halde iz bırakabilmektir. *"Yalnızca insan olmaya katlanmak!"* (EROĞLU, 260) der Korkut. **O insan olmayı, aynı olmayı, başından beri reddetmektedir.**

Onun farklı olma çabası, kendini hayvanlarla özdeşleştirmesinde de görülür. İnsan olmaktansa, hayvan olmayı tercih etmektedir. *"Bir hayvanla yer değiştirmeyi istediğim anları hatırlıyorum"* (EROĞLU, 106) *"Bir hayvan olabilmek! (...) Bunu isterdim."* (EROĞLU, 120). Bununla beraber, kendini sıkça bir **köpekbalığı** olarak betimlemiştir. Köpekbalığının seçilme nedeni, bu hayvanın birçok kültürde yalnızlığı, korkusuzluğu ve üstünlüğü temsil etmesi olabilir. Aynı zamanda deniz ve denizciliğin özgürlükle olan ilişkisi de dikkat çeker. Bu nedenle Korkut köpekbalığıyla özdeşleşir. Bu özdeşleşme, onun kendini insanlardan daha üstün hissetmesine ve böylece duygusal açıdan tatmin olmasına neden olur.

Üstünlük ve farklılık isteğinin sonucu kahramanlıktır. Kahraman, her zaman daha ön planda, daha üstündür. O, olay örgüsünün dışındaki yalnız kurtarıcıdır. Korkut da kendini böyle görmeyi seçer. *"Yine de yapabileceğim, kurtarabileceğim bir şeyler*

olmalı. Ne yapmalıyım? Yirminci yüzyıl kurtarıcılara, şövalyelere muhtaç değil mi?"
(EROĞLU, 255)

Korkut kendini üstün görmekle beraber, başkalarını küçümser, aynı Raul'ü öldürmek zorunda kaldığında, onun korkusunu, çığlıklarını küçümsediği gibi. *"Öleceğini, karşısındaki adamın onu öldüreceğini biliyordu. (...), ardından yine o çığlıklara dönmüştü. O zaman, evet o zaman anlamıştı onu küçümsediğini.* (EROĞLU, 255). Aynı zamanda Hasan da *"(...) korkudan haykırınca bana bir böcekmişim gibi baktı."* (EROĞLU, 272) demiştir. Korkut, kendi soğukkanlılığı ve korkusuzluğunun farkındadır, korkan ve duygularını dışa vuran insanları aşağılık görür. Bu durum, kendini insanlardan çok daha üstün bir konuma koymaya itmiştir.

Yapıtın son bölümünde, Korkut'un lise felsefe öğretmeni ile yaşadığı hesaplaşma anlatılır. Yazar, felsefe öğretmeni karakterini, neredeyse tamamen bu çatışma ve sorgulama için yaratmıştır. Yapıtta çok seyrek adı geçmesine rağmen Cengiz Bey, Korkut'un kahramanlık idealinin kendisine olan etkisini çözümlemesini sağlamıştır.

Cengiz Bey, korkutucu olanın insan olmak değil, **"her soruna, her olaya kurtarıcı gözüyle bakmak"** olduğunu söyler. Kahramanlık, insanı üstün kılmaz, kurtarıcı görevini üstlenen insan hayata hep insanlığın sınırlarının ötesinden bakmak zorunda kalır. *"Bu da kurtarıcıyı hep insani ölçütlerin dışına iter."* (EROĞLU, 260).

Korkut, insan olmanın, sadece insan olmaya katlanmanın korkunç bir mahkûmiyet olduğu düşüncesindedir. Oysa Cengiz Bey, asıl mahkûmiyetin Tanrı görevini üstlenmek olduğunu söyler. **Korkut, kurtarıcılık ve kahraman kimliğini üstlendiği andan itibaren, insan sınırlarından çıkmıştır.** Raul'ü öldürme sorumluluğunu alışı da Tanrıvari bir görevdir, başkalarını kurtarmak için bir insanı öldürecektir. Aynı zamanda kendini de feda etmeyi göze almıştır. Tüm bu duyguların ve anıların sorumluluğu, onu ruhsal çöküntüye sürüklemiştir. Hiç kimse, Tanrı olmanın yükünü taşıyamamaktadır.

"Dayanamamış, o çığlıkları unutamamıştı. Oysa yalnızca Tanrı, hem unutmaz, hem de dayanabilirdi." (EROĞLU, 261)

Korkut'un "yürüyüşü" nün bitiminde vardığı sonuç, insanın kendisini başkalarından üstün görmek için yarattığı kahraman kişiliğın, kendini Tanrı yerine koyması sonucu üstüne aldığı sorumluluğu kaldıramamasıdır. Bireyin feda etme ve feda olma gibi kavramların getirdiği duygusal yüke katlanması imkânsızdır. Çünkü Cengiz Bey'in de ifade ettiği gibi;

"Unutma; sen, ben ve herkes, hepimiz insanız."(EROĞLU, 261)

3. SONUÇ

Mehmet Eroğlu'nun "Yarım Kalan Yürüyüş" adlı yapıtında insan yaşamında her olayın ve yaşanmışlığın bir sonrakini etkilediği, böylece bir bireyin kişisel gelişiminde geçirdiği tüm evrelerin bir **neden-sonuç ilişkisi** ile birbirine bağlı olduğu Korkut Lâçin'in yaşamıyla örneklendirilerek yansıtılmıştır.

Yapıtın incelenmesi sonucu Korkut'un çocukluğundaki, özellikle "üstünlük" ve "farklı olma" isteğinin "kahramanlık ideali" nin ortaya çıkmasına neden olduğu görülür. Geçmiş öğesinin önemi özellikle **küçük kız** ve **kanarya** izleği aracılığıyla vurgulanır. Yapıtta odak figürün zamanla hissettiği **korku** ve **cesaretin** görünenin aksine daha derin bir anlam içerdii anlaşılr, **intihar arzusu** olarak ortaya çıkan bu anlam odak figürün büyüme çağında yaşadii travmalarla ilişkilendirilir.

Yapıtta kahramanlık idealinin oluşma nedenleri geçmiş öğesine dayandırılırken; etkileri Korkut'un insanlarla ilişkileri olarak yansıtılır ve otoriteye başkaldırısı ise, otoriteyi aşğılama doğrultusunda olur. Bu da onda bir üstünlük hissi yaratır. Zamanla kendini beğenmişliğe dönüşen bu üstünlük hissi, başta kendisine hayranlık duyanların ona bakış açısını değıştirir ve ona "tapan" birçok kişi zamanla sırtını döner. Kurtarma içgüdüğü aynı zamanda odak figürün kadınlarla ilişkilerinin de temelini oluşturur. Özellikle yakın ilişki kurduğu kadınların hepsi bir yönden "muhtaç" ve "çaresiz" kişilerdir.

Yapıtta **Tanrı'yı oynayan Korkut**, kahramanlık tutkusunun hayatını yönlendirmesine izin verir, ancak, bu yükün kaldırılamayacak kadar ağır olduğunun farkına çok geç varır. Sonuçta geçmiş bu ideali şekillendirir ve aynı zamanda onun

sonu olur. Bunca zaman kendini onlardan soyutlamasına rağmen aslında **sadece bir insan** olduğu gerçeğini kavrar.

Sözcük Sayısı: 3,883

4. KAYNAKÇA

EROĞLU, Mehmet. Yarım Kalan Yürüyüş. İstanbul: Agora Kitaplığı, 2005

EROĞLU, Mehmet. Resmi Sayfası. 3 Aralık 2013

< <http://www.mehmeteroglu.info/mehmet01.htm> >